

 - DIALOG

Cena 12,– KčPro členy Demokratického klubu zdarma

ÚVODNÍ SLOVO

Ve světě i u nás se dnes dějí věci! A člověk se jen dohaduje, co, proč a k jakému obrazu před jeho očima probíhá. O čem je brexit, fenomen Trump, komu „držet palce“ v amerických volbách, co se vlastně opravdu děje na Středním východě, o čem byl varšavský summit NATO, k čemu směřuje evropská integrace, o čem je naše policejní reforma... Mnohé naznačuje, že probíhá urputná, leč skrytá válka o nové uspořádání světa, o přerozdělení moci, o překreslení hranic, bloků, sfér vlivu, jež posléze dospěje k období Vestfálského míru po válce třicetileté, Vídeňského kongresu po válkách napoleonských, Versaillské smlouvy po první či Postupimské smlouvy po druhé světové válce.

Věřím, že přes různorodost zájmů a konfliktů zůstává jedním z klíčových momentů cílevědomá aktivita kultivované politiky, věrnost nadosobně univerzálním humanistickým a tím i demokratickým ideálům. Tato aktivita se střetává nejen s ambiciozními despociemi, teroristickými extremisty, se zaostalostí a revolučními výbuchy zoufalé bída, ale také s jiným viděním světa ve vlastních zemích, s jinými představami jak o cestách, tak o zásadním uspořádání společnosti – od totalitarismu (v extrému fašistického či bolševického), přes bezskrupulózní utilitarismus moci k sociálním utopiím anarchismu či sociálního inženýrství k vizím, před nimiž varovali A. Huxley či G. Orwell.

Právě víra v sílu sebereflexe, ve fungující zpětnou vazbu liberálně demokratického světa, nikoliv víra v jeho nadřazenou neomylnost, vnáší optimismus do globálního chaosu a nesrozumitelných událostí. Kultivovanost s jakou Spojené království řeší pochybnosti o průběhu evropské integrace i o dalších jevech je fascinující stejně jako zřejmý fakt, že „brexit“ není zjevně „kopem do Unie“, nýbrž reformou britské společnosti pro život ve světě 21. století – s důrazem na prospěch Británie i evropské integrace, na humanistickou tradici i na kontrolu lidí a jejich obcí nad vlastními životy, jak zdůraznila nová brit-

ská premiérka Theresa Mayová. Zjevně není třeba propagandisticky uvažovat o „více, či méně Evropy“, ale redefinovat vztah centra a společnosti, vlastně konkretizovat „staré dobré“ úvahy Palackého o rozvoji autonomie ve společném rámci – dnes evropském, kdysi habsburském.

Právě v tom všem je velká inspirace a velké varování i pro ČR – v důrazu na hledání pozitivní, kvalitně připravené vize, nikoliv na šprajcování „na koho se vykašleme, koho nakopeme, z koho něco vymáčkeme, od koho se trháme“. A také v důrazu na decentralizaci – možná, že Britům nejde ani tak o to „prýč od Bruselu“, ale o více autonomie a zodpovědnosti obcím a regionům. Může tedy jít de facto o podpoření

Ukázalo se, že nadšení intelektuálních elit pro společnou Evropu k jejímu provozování nedostačují. Britové možná vykročili nikoliv pryč od Bruselu a integrace, nýbrž k integraci zodpovědnější, vycházející posléze zdola, naplněné skutečnou, vědomou vůlí „demokratické většiny občanů“, a tedy pevnější. Nepochopit to, či dokonce toho vědomě zneužít pro posílení vlastního českého centra by mohlo být velmi zlé. Zřejmě vůbec nejde o to s Británií jako český monolit pryč od Bruselu či dokonce hrrr na Brusel, ale po vzoru Británie k hlubší evropské integraci cestou rozvoje místní správy a samosprávy, s posilováním jejich zodpovědností ve všem, co nezbytně nevyžaduje státní reprezentaci. V tom a nikoliv ve zneužívání referend „pseudopřímé pseudodemokracie“ k otázkám, k nimž občané nemohou mít dostatek informací – v tom je cesta k posilování demokracie a také další poučení z referenda o brexitu.

Máme se mnoho co učit zvláště po několika posledních letech sprostáren a primitivismů ve veřejném prostoru, přichylnosti k despoticky hrozivému Rusku, koketování s autokracií a opovázlivého manipulování veřejným míněním. Přecenění ekonomicky byrokratických aspektů evropské integrace, se ukazuje jako nejzávažnější chyba i pro Evropskou unii, vzešlou z ekonomického konceptu Evropského sdružení uhlí a oceli (Montánní unie, 1952) a přes humanistické deklarace a akcenty stále více ovlivňovanou názory OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, 1960). Byl podceněn politický aspekt a význam sociálního potenciálu včetně vzájemné loajality celého společenství.

Personifikovaně v postavách Waltra Komárka (a Prognostického ústavu), Václava Klause, Miloše Zemana či Andreje Babiše nasedla Česká republika ochotně a kontinuálně na vlnu tohoto typu evropského politického myšlení přeceňujícího ekonomický růst a, hrubý domácí produkt, moc trhu, materiálně technickou základnu společnosti, řízení státu jako firmy či podceňujícího politiku, de facto v duchu (ne)demokratického centralismu jako služku ekonomiky, ekonomického růstu a upevňování moci Centra. Znovu se vyjevuje, že ekonomika je velmi dobrý, možná nejdůležitější „sluha“, ale velmi zlý, bezcitně nelidský „pán“.

Britové dnes zřejmě i tomuto centralistickému ekonomismu a pohledu na život řekli svým brexitem „ne“. Neměli bychom to přeslechnout – tím spíše, že v mnohých z nás zakořenilo čtyřicet let nejen vekslácké degenerace podnikání, ale také nepřátelsky závodivé mocenské touhy „dostihnout a předstihnout“.

nout“ (poté, co jsme sovětskou koloniální uzurpací byli strženi z poválečného hospodářského výsluní na zaostávající chvost Evropy) a marxleninského pojetí tzv. základní filosofické otázky, totiž právě priority materiálně technické základny společnosti před její ideovou nadstavbou. Ta by měla, stejně jako třeba systém Národní fronty, „lidu“ jen demagogicky „vysvětlovat“ v čem a proč je centralistická Moc a její strategie zcela oprávněná a správná. Jak už to bývá, velké mezinárodní události a naše reakce na ně jsou především o nás samých, o uspořádání, vyspělosti a cílech našeho společenství. Je nutné se odvrátit od falešných, zavádějících a zastíracích „tažení“ tu na Brusel, tu na „musulmany“, tu na „korupčníky“ (jako kdysi na „imperialisty“, „melouchářské řemeslníky“ či na „mandelinku“) a věnovat se posilování práva jako takového, vzdělanosti, společenské integrace, kvality života lidí se zdravotním postižením včetně křehkých a podporu potřebujících seniorů.

A protože jde o číslo Dk-Dialogu fungující pro mnohé jako čtení na dovolenou – upozorňuji pro jistotu na podnětnou argumentaci Bohumila Doležala v polemikách s Václavem Bělohradským a Petrem Robejškem i na jeho příspěvek na společenskoliterární konferenci k výročí Jana Lopatky (www.udalostidolezal.cz, www.svobodneforum.cz), na zasvěcenou science-fiction „Třetí světová válka“ s odkazem na koncem června zesnulého doyena světových futurologů Alvina Tofflera (včetně motta jeho „Války a antiválky aneb jak porozumět dnešnímu (z dnešního pohledu tehdejšímu) globálnímu chaosu“ – tedy citátu Lva Trockého, „možná že vy nemáte zájem o válku, ale válka má zájem o vás“, na kampaň Člověka v tísní „Vojáci odešli, agenti zůstali“ (www.protiztratepameti.cz), na rozhlasové příběhy, vyprávění účastníků, Paměti národa (www.postbellum.cz) a konečně na virtuální muzeum www.gulag.online (www.gulag.cz).

Držme si palce a věrme, že má smysl usilovat z hlediska vyššího principu mravního – nejen účelově, utilitárně a poplatně době a dobře chutnající Moci. Slovy Cyrana z Bergeracu: „Co říkáte? Že vše je zbytečné? Já vím. Já se však nebiji jen kvůli nadějím.“ Krásné odpočivné léto.

Zdeněk Kalvach, červenec 2016

I. STANOVISKA DEMOKRATICKÉHO KLUBU

STANOVISKO DEMOKRATICKÉHO KLUBU Č. 63

K otázce zákonů o referendu

V brzké době má na pořad jednání Poslanecké sněmovny PČR přijít zákon o obecném referendu, podle něhož by na základě žádosti určitého počtu občanů muselo být ke zvolenému problému vypsáno referendum, jehož výsledek by byl pro příslušné orgány závazný. Některé návrhy stanovují okruh problémů, o nichž referendum vypsáno být nemůže, jiné požadují možnost hlasování bez omezení okruhu témat.

Demokratický klub je toho názoru, že přímá demokracie, jež se uskutečňuje právě prostřednictvím referenda, nepředstavuje zkvalitnění demokracie proti demokracii zastupitelské či dokonalejší realizaci vůle lidu, a to z těchto důvodů:

1. V referendu téměř absentuje možnost kvalifikovaného posouzení věci, k němuž dochází v případě projednávání zastupitelskými orgány. O výsledku mohou do značné míry rozhodovat emoce.

2. O výsledku referenda rozhoduje ve velké míře formulace otázky, která v některých případech může působit sugestivně.

3. Referendum umožňuje hlasovat pouze pro nebo proti, čímž je vyloučena možnost hledat optimální řešení daného problému.

4. Mnohými průzkumy bylo potvrzeno, že se v referendu hlasující vyjadřují ve skutečnosti k jiným problémům. Jsou známy záporné výsledky, způsobené např. obecnou averzí vůči vládě ze zcela jiných důvodů, než je předmět referenda. Tímto způsobem byla např. znemožněna hlubší integrace EU referendy o ústavě, což má negativní vliv na akceschopnost Unie.

Z těchto důvodů žádáme poslance, aby nepřijímali zákon o obecném referendu v žádné podobě a aby ani prostřednictvím zvláštního zákona nepřijímali vypsání referend o věcech, jež nejsou obecně srozumitelné a u nichž nepanuje pochopení důsledků přijetí či odmítnutí dané otázky v široké veřejnosti. Domníváme se, že možnosti pro aplikaci referenda jsou zejména u praktických problémů na komunální či regionální úrovni.

V Praze 16. června 2016

II. PŘÍSPĚVKY

VLIV ROZVOJE KOMUNIKACÍ NA VÝVOJ DEMOKRACIE

Podotýkám předem, že nejsem historikem a čerpal jsem především z Wikipedie a ze svých úvah.

Demokracie se zrodila v Řecku a trvala od poloviny 5. do poloviny 4. století především v Athénách. Počátky demokracie byly založeny zejména na přímé demokracii, které se zúčastnili svobodní muži. Právě v přímé demokracii hrála hlavní roli komunikace mezi účastníky shromáždění, protože se ti lidé mezi sebou znali. Postupně ale v oblasti válek měly větší vliv státy, které byly založeny na autokratickém způsobu vládnutí. Podívejme se na starověký Řím, kde byla po království republika, založená na magistrátních úřadech, senátu a lidových shromážděních. Jenže hlavní vliv v Římské republice a později v Římské říši měli svobodní občané sídlící v Římě, což bylo založeno opět na jejich dobré komunikaci. Tím jak se římský stát rozšiřoval, ukázalo se, že je vhodnější autokratické vedení státu, a proto také César překročil řeku Rubikon, aby se ujal autoritativního řízení Římské říše. Úpadek demokracie se v Římské říši projevil tím, že zanikalo tzv. Lidové shromáždění plebejců, a rovněž moc senátu se snižovala. Autokratická moc dovede lépe

řešit vojenské konflikty anebo spravovat velké státní celky, protože se nemusi ohlížet na často dlouhotrvající a nic neřešící diskusi o problémech a není závislá na většinové vůli zvolených zástupců. Má ale také své nevýhody, protože se mohou střídat schopní císařové, jako byl Oktaviánus s neschopným tyranem Caligulou, popř. jako se u nás střídali schopný císař Karel IV. s Václavem IV.

Ale podívejme se ještě na křesťanství, které mělo podle mého názoru hlavní vliv na zrušení otroctví v Evropě. V raném křesťanství patřili mezi rozšiřovatele křesťanského učení proroci, učitelé a apoštolové. Velkou moc tam měli presbyteri, tzv. rada starších, která volila svého biskupa, jakéhosi dozorce na shromáždění. Dá se tedy říci, že v raných křesťanských shromážděních byla do jisté míry uplatňována demokracie při volbě biskupů. Jak se křesťanství rozšiřovalo, tak se postupně upevňovala hierarchická podoba církve, v čele s papežem, který nejenomže měl v katolické církvi hlavní slovo, založené na neomylnosti, ale také vybíral kardinály, volitele budoucího papeže.

Antická přímá demokracie, která zanikla pádem Římské říše, přece jenom zapustila kořeny v Evropě proměnou na zastupitelskou demokracii, založenou v jednotlivých parlamentech. Ty vznikaly v 10. století na ostrovech, izolovaných od kontinentu, které nebyly nějak bohaté. Postupně tak vznikaly parlamenty na Islandu, Faerských ostrovech a na ostrově Man. Osobně si myslím, že vznik těchto parlamentů ovlivnily v zimě velmi dlouhé noci, a to zejména na Islandu a na Faerských ostrovech, kdy bylo proto obtížné pořádat nějaké veřejná shromáždění. Protože tyto ostrovy byly chudé a izolované, nemusely se bát nějaké invaze ze zahraničí, protože žádnému dobyvateli takové území nepřineslo bohatství.

Velkým průkopníkem demokracie a postupného omezování moci panovníka se stala Anglie, později Velká Británie, kde v roce 1215 byly přijata Magna charta libertatum, kde v roce 1265 dostali zastoupení jednotlivá města v parlamentu. Úplnou svrchovanost nad panovníkem dosáhl britský parlament v roce 1689. Tím, že v anglickém a později britském parlamentu získali své postavení představitelé měst, mohlo tak být prostřednictvím těchto reprezentantů dosaženo toho, že komunikace se zástupcem parlamentu byla pro prosté lidi dobře dosažitelná. Odtud se asi do dnešních dob také zachoval princip jednomandátových obvodů.

Dalším takovým demokratickým modelem je Švýcarsko, které bylo jako konfederace nebo spříseženectví založeno v roce 1291. Zde asi největší vliv v demokratickém procesu mají jednotlivé kantony, které jsou mnohem menší než naše kraje. Švýcarsko si zachovalo prvky přímé demokracie, nejvíce ze současných moderních států, a to referenda. I kantonální systém ve Švýcarsku je založen na úzké komunikaci mezi lidmi v jednotlivých městech a kantonech. Ústřední švýcarská vláda má poměrně malé kompetence a švýcarského prezidenta kromě Švýcarů téměř nikdo nezná, protože se po roce střídají.

Velké státy ale vždy spíše tíhly k autoritativnímu způsobu vládnutí, které je rychlejší v případě rozhodování a ve vojenských konfliktech a neohlíží se tolik na přání svých obyvatel. Autoritativní státy a společenství mají do jisté míry

velký zájem utajovat informace, a tudíž i mezilidskou komunikaci. Hlavní slovo v duchovní oblasti ve středověku měla katolická církev, která z tohoto důvodu měla velkou moc nad věřícími v Evropě. Pro udržení moci středověké katolické církve však nebyl příliš velký zájem překládat Písmo svaté do národních jazyků, protože by to snižovalo do jisté míry autoritu církevních představených, kteří měli zájem seznamovat obyvatelstvo jenom s určitými pasážemi Bible. Autorita katolické církve byla nalomena krizí projevující se především v podobě trojpapežství začátkem 15. století. S nelibostí se také setkávala snaha přeložit Bibli za Jana Husa do češtiny. Jan Hus i jinými způsoby, jako např. odsuzováním odpustků a duchovních, kteří se dopouštěli smrtelných hříchů, do té míry narušoval autoritu katolické církve, že se k němu její představitelé, chovali čím dál víc nepřátelsky včetně později zavrženého papeže Jana XXIII.

Obrovský význam na zlepšení komunikace mezi lidmi měl vynález knihtisku Janem Guttenbergem v roce 1450. Na základě tohoto knihtisku se v letech 1534 a 1574 vydalo 100 000 kusů luteránské bible. Lidé tak nebyli odkázáni na to, co jim z Písma svatého sdělí místní farář, ale mohli se s obsahem celé Bible sami seznámit. To také podle mého názoru přispělo ke vzniku protestantství, a tím i k oslabení moci katolické církve v Evropě.

Koncem 18. století se začala prosazovat demokracie v USA a ve Francii a postupně se absolutistické vládnutí panovníků měnilo ve prospěch zprvu vlády vybraných jedinců, později na základě demokratických voleb. Absolutistické vládnutí panovníků bylo do značné míry narušeno jak vzrůstající komunikací mezi lidmi, a to nejenom prostřednictvím knih, ale také postupnou industrializací Evropy, která zvýšila komunikaci dělnictva. Byly zde sice pokusy restaurovat autoritativní státy v Evropě jako např. ve Francii za císaře Napoleona, ale dlouhodobě neměly úspěch. V devatenáctém století se začínaly rozmáhat noviny, informace se lépe šířily také prostřednictvím rozvoje železnice, vznikaly také politické strany a různé spolky. Dá se říci, že 19. století bylo stoletím rozvoje mezilidské komunikace, které znamenalo postupný rozvoj demokracie, vzniku politických stran, odborů, spolků a družstev. U nás rozvoj komunikace a národního písemnictví přispěl k národnímu obrození.

U velkých států byl s rozvojem demokracie vždy problém. USA postihla občanská válka, která skončila se zrušením otroctví. Demokracie byla rozvinutá především na úrovni jednotlivých osad a měst, kde měl asi dost významné slovo šerif a bohužel se někdy uplatnil i soudce lynch. Později se demokracie také šířila také na úrovni jednotlivých států. A nakonec i na federální úrovni. Určité prvky autokracie se v USA projevují ve velkých pravomocích prezidenta, který je také předsedou vlády, jsou však důležité pro vedení válečných konfliktů. Ale i tak měl s demokracií určitý problém F. D. Roosevelt, protože v americkém parlamentu dlouho převažoval názor na určitou izolaci od evropských problémů v době druhé světové války. Nakonec to, že Japonsko napadlo v prosinci americkou námořní základnu Pearl Harbor, změnilo naprosto postoj USA k druhé světové válce.

Mnohem větší Rusko pořádnou demokracii nikdy nezaznamenalo. Je to do jisté míry způsobeno obrovskou rozlehlostí území, kde nejenom za carského

Ruska, ale i za komunistické éry bylo s řadou míst Ruska velmi těžké spojení. Proto Rusko vždycky směřovalo k autokracii, která vyvrcholila za Staliny éry. Nutno však říci, že v době druhé světové války tato autokracie pomohla SSSR k vítězství nad německým nacismem. I za cenu obrovských obětí vojáků Rudé armády. Autokracie v SSSR se postupně změnila na komunistickou gerontokracii, která svou neschopností pohřbila komunismus v SSSR.

Čína, která se chtěla vyvarovat chyb sovětského vedení, postupně měnila svůj totalitní režim na autoritativní, přičemž řízeně uvolňovala komunikaci mezi lidmi. Nedostatek demokracie je v Číně vyvažován rostoucí životní úrovní Číňanů a rychlým zaváděním technických vymožeností v Číně (např. v oblasti železniční dopravy.). Autoritativní moc v Japonsku zlomily USA koncem druhé světové války, když svrhly nad městy Hirošima a Nagasaki dvě atomové bomby. Tím byla zlomena božskost japonského císaře Hirohita a z Japonska se stala konstituční monarchie.

I v současné době však přežívají některé totalitní nebo vysoce autoritativní režimy. Nejtotalitnější režim je asi v severní Koreji, který drží lidi v přísné izolační informovanosti. Proto také severní KLDK na rozdíl od jižní Korejské republiky ekonomicky upadá. Dalším takovým totalitním režimem je Saúdská Arábie, která rovněž zamezuje větší komunikaci mezi lidmi a svobodě slova. Plno autoritativních režimů se nachází také v Africe, např. Eritrea. Totalitní režimy zavádějí také radikální islamisté, a to jak v Islámském státě, tak i v podobě islamistických skupin Tálibánu a Boko Haram. Všechny tyto režimy mají jedno společné, snaží se všemožnými způsoby omezit mezilidskou komunikaci, a to zvláště na mezinárodní úrovni.

Rád bych se ještě zaměřil na vliv komunikací na přeměnu komunistických režimů. Absence vědecké a technické komunikace měla neblahý vliv na stagnující ekonomickou úroveň bývalých komunistických zemí. Nemožnost dialogu mezi vědci nebo techniky a praktický zákaz kontaktů s emigranty přispěl k tomu, že technická úroveň komunistických zemí zaostávala, protože řada vědeckých a technických projektů se dá dělat pouze v mezinárodní týmové práci. Nicméně mezinárodní komunikace měla obrovský vliv na přeměnu komunistických států ve svobodné státy poté, co Západ zjistil, že není možné bez velkých obětí změnit režimy v komunistických zemích vojensky, snažil se změnit režimy prostřednictvím komunikací. U nás se postupně prosadily rozhlasové stanice Svobodná Evropa, Hlas Ameriky, Radio Vatikán, Deutschlandfunk a Deutsche Welle. K paralelní nevládní informovanosti v Polsku přispěla volba polského kardinála Karla Wojtyły papežem. Tato volba zásadním způsobem ovlivnila vznik nezávislého odborového hnutí Solidarita a nabourala informační monopol Polské sjednocené dělnické strany. V Německé demokratické republice měly zase velký význam západoněmecké televizní stanice, které přispěly k masovým demonstracím a k pádu berlínské zdi.

Že se izolace, a jmenovitě hospodářská izolace komunistického režimu moc nevyplácí, se přesvědčili Američané na Kubě. Navázání diplomatických vztahů a tím i umožnění rozvoje turismu a zahraničních investicí na Kubě ze strany USA mohou zlepšit komunikaci mezi Američany a Kubánci a tím i zá-

sadním způsobem změnit myšlení prostých Kubánců, kteří pak budou požadovat ve své zemi více demokratických práv.

Komunikaci mezi lidmi i zahraniční zdroje informací potlačovaly totalitní režimy všemi dostupnými prostředky, ať už hrozbou trestu smrti jako u nás za německé okupace nebo v současné době v KLR nebo týráním, zavíráním a mučením lidí jako třeba v Saúdské Arábii, v Rusku, na Ukrajině nebo v Číně. Ale právě proto svoboda slova a komunikace mezi lidmi přispívá k demokracii.

Závěrem bych chtěl říci, že demokracie se zprvu vyvíjely v malých komunitách, jejímu zásadnímu rozvoji pomohl knižní tisk, média, svoboda cestování a sdružování. Jestliže v 18. století mělo pro demokratizaci velký význam zrušení nevolnictví, industrializace a vliv řady filozofů jako byl Voltaire, v 19. století hlavní demokratizační roli přebíraly noviny, rozvoj poštovních styků, náboženská svoboda, spolky, politické strany, odbory a jiná organizace. V první polovině 20. století hrál velkou roli rozhlas, zatímco ve druhé polovině televize. V 21. století hraje důležitou roli internet – blogy, diskuse, různé skupiny na Facebooku a Twitteru. V tomto století už proto není nejenom monopol na informace ze strany vládnoucí moci, ale ani oligopol představovaný médii a politickými stranami, ale je zde rozvoj absolutní informační demokracie, kterou může ovlivňovat každý z nás.

Ještě bych chtěl dodat, že bychom se neměli obávat hrozby ideologické války ze strany Ruska. Úplné zvěsty ruských médií přijme v České republice jen málo lidí, větší roli mohou mít informace založené na polopравdě. Ale nejlepší obrany proti ideologické válce dosáhneme tak, že budeme informovat bez příkras i o těch zemích, které považujeme za své spojence, jako jsou Ukrajina a některé monarchistické státy arabského světa, i když se to některým příznivcům těchto zemí nebude líbit. Podobně nemá ani smysl zkreslovat k horšímu obraz Ruska, Číny, Kubu nebo Íránu víc, než jaký je. Prostě je třeba se dívat na svět bez ideologických brýlí, systémem padni komu padni, ať je to náš spojenec anebo ideový protivník. V současné době, v době Facebooku, Twitteru a různých blogů není možné jinak zabránit vlivu neregulované informační revoluce na lidi.

Ondřej Wagner, 16.6. 2015

JAK SE DNES ŽIJE V ZEMÍCH BÝVALÉ JUGOSLÁVIE? (1. část)

Chorvatsko dnes a jeho vznik

Dnešní Chorvatská republika je na území bývalé Titovy Jugoslávie v době docela pěkného rohlíku, který dnes sousedí na severozápadě se Slovinskem (a to se mu trochu cpe na hřbet rohlíku a sahá až po Jadran a odděluje ho od Itálie a na severu od Rakouska), na severu s Maďarskem (podél severně položené špičky rohlíku), na východ se Srbskem a Černou Horou (horní špička rohlíku se Srbskem, dolní špička rohlíku s Černou Horou), s Bosnou a Hercegovinou (toto území válcuje břicho tohoto rohlíku) a celý jihozápad ovívá pobřeží Jadranu. Hlavní město Záhřeb se nachází v pravém rohu hřbe-

tu rohlíku a zde sídlí prezident a veškeré státní úřady, vysoké školy, kulturní, umělecká a sportovní sdružení a odvíjí se zde průmyslová výroba.

V západně položené širší špičce rohlíku protéká řeka Sáva úrodnou nížinou, kde krom většího města Osijeku se nachází i docela velké město Daruvar, ve kterém je většina obyvatel českého původu. Zde je i dodnes česká základní obecná škola, měšťanka a vychází zde český týdeník Jednota a stále velmi dobře funguje Česká beseda, kde se odvíjí pestrý společenský život. Jsou to potomci Čechů, kteří sem byli za Rakousko-Uherska posíláni, aby zajistili lepší spravování a vylepšení zemědělství. Dnes už na tomto úrodném území je dobře prosperující zemědělství a má zastoupení v parlamentě a dost výraznou pozici (HSS „Hrvatska seljačka stranka“ - selská strana). Tato agrární strana má tradici již z doby, kdy Chorvatsko bylo součástí Království SHS (Srbů, Chorvatů a Slovinců v letech 1918 až 1941). Dnes je v Daruvaru už dost smíšených manželství a na veřejných místech se sice domluvíte česky, ale více chorvatsky. Dále v této špičce rohlíku jsou i místa průmyslové výroby - Sisak, Slavonský Brod a další (hutnictví, strojírenství). V době Jugoslávie, v letech 1945 až 1990, byly povoleny i soukromé firmy, ale i prováděno zestátnění větších podniků. I v Chorvatsku probíhá privatizace a jsou problémy s nezaměstnaností a se stávkami.

Nejvýchodněji (špička tohoto severního rohlíku), na hranici se Srbskem je město Vukovar. V této oblasti žije srbská menšina a nejzápadněji (v západním hřbetě rohlíku) žije italská menšina. Menšiny v Chorvatsku tvoří cca 12 % populace. Ve Vukovaru dochází ke střetům, které stále doznívají po rozdělení Jugoslávie. Docela nedávno kdosi vyškrábal na jakémsi kamenném portálu písmo psané cyrilicí - a byl z toho poprask až ve vládě. Je zákonem stanoveno, že v kraji, kde žije menšina jiného národa, bude uváděno dvojí písmo, základní chorvatská latinka a pro Srby cyrilice, (pro Italy italsky, pro Čechy česky). Nacionalismus je stále dost silný, hlavně je podporován těmi, kteří bojovali v letech 1990-1995 a říkají si „branitelji“ (obránci). Týká se to hlavně těch, kteří provedli na území Krajiny bojový zásah, tzv. „oluja“ (vichřice) a donutili k odchodu asi 200 tisíc Srbů (celé rodiny), vypalovali domy a páchali další nedůstojnosti. Dnes je Chorvatsko členem EU a krom jiného srovnávání musí upravit i svá práva podle EU.

*Vědunka Stehliková, září 2013
(Pokračování příště)*

SKAUTING JAKO SVĚTOVÉ HNUTÍ A VOJENSKÉ TÁBORY NUCENÝCH PRACÍ – PTP

Setkání Dk 17. května 2016

Setkání s kol. Strauchem bylo velmi inspirující a také video nám přiblížilo tu dobu úplně na dosah. Alespoň něco z toho setkání chceme popsat čte-

nářům Dk-Dialogu. Na webu Dk uvedli někteří účastníci svou reakci. Kol. Strauch nám na setkání připomněl, jak dnešní skauting navazuje na myšlenky svých zakladatelů, E. Thompsona - Setona, R. Baden - Powella, A. B. Svojsíka, pro něž programovými zdroji byla antická harmonie výchovy ducha a těla, rytířská čest, myšlenky osobností jako Komenský, Rousseau, D. H. Thoreau, I. B. Basedow, ale i J. Verne, R. Kipling. J. London a další. Uvědomili jsme si důležitost skautských kronik, totemu, připomněli používání her jako kimovka i výchovu k čestnému kamarádství. Z materiálů, které kolovaly, jsme si mohli přečíst i různá přísloví jako je „Early to bed, early to rise makes a man healthy, wealthy and wise“. Anebo „Dobrý humor je tak nakažlivý jako spalničky“. Skautské oddíly mají různé zaměření, např. vodní skauti, dívčí oddíly nebo ochrana přírody. Humanistické poselství, provázející světová setkání skautek a skautů na Jamboree, Intercampech a Dni zamyšlení, mívají v sobě skauti pro celý život. Vyslechli jsme v této souvislosti i vzpomínku na období vojny. Dozvěděli jsme se, že vyšel krásný exilový český zpěvník, který jsme si mohli i prohlédnout. Připomněli jsme si sv. Jiří jako patrona skautů a symboly trojlíst a uzel dobrého skutku. Symbolika prolíná celou skautskou činnost, skauti si podávají při setkání levou ruku se zaklesnutýmimaličky jako důkaz přátelství (v pravé ruce býval meč, v levé ochranný štít, jeho odložení je důkazem důvěry). Podobně jako skautská lilie i dívčí trojlístek zlatou kresbou na modrém pozadí připomíná jas slunce, tři lístky tři věty skautského slibu, hvězdičky na lístcích deset bodů skautského zákona a zlatá střílka ukazuje správný směr. Uzel dobrého skutku na šátku připomíná denní příkaz dobrého skutku (jakási obdoba uzlu na kapesníku, který je připomínkou pro zapomnětlivého). Vzpomněli jsme i na období, kdy nemohli skauti existovat veřejně - válka, po Vítězném únoru, normalizace po r. 1968. U nás nejsme nábožensky založení jako např. v Anglii, proto místo jejich slibového citování Boha a krále máme pravdu a lásku (i když některé myšlenky křesťanství jsou i u nás stále vnímány jako obecné). A skautské ideály podle posledních zpráv stále přitahují, počet skautů vzrůstá. V chlapecké organizaci WOSM je na světě 161 organizací a přes 40 milionů členů, dívek ve WAGGGS ve 146 organizacích přes 10 milionů a v organizaci dospělých ISGF přes 80 tisíc členů. Na aktuální dění se můžete podívat na webu, Skautský institut najdete zde: <http://www.skautskyinstitut.cz/>

Bohuslav Strauch, Jitka Nováková

MANIFEST NÁŠ STÁT, NAŠE DATA

Česká republika patří ke světové špičce v IT technologiích i ve zpracování velkých dat. Příležitost být mezi prvními i v otevřenosti a internetových službách veřejné správy na své využití zatím ale stále čeká. Můžeme se dočkat efektivnějšího fungování úřadů, kvalitnějších služeb pro veřejnost, nových příležitostí pro firmy a jejich byznys. Díky otevřeným datům.

- I. Chceme, aby zákonná úprava otevřených dat byla v roce 2016 přijata a podepsána prezidentem. Tým Fóra pro otevřená data se podílel na přípravě legislativy k otevřeným datům. Ministr vnitra ji zkraje roku 2016 předloží vládě.
- II. Chceme, aby součástí legislativy byly funkční a jednotné publikační standardy otevřených dat. Bez jasných pravidel se v prostředí otevřených dat neobejdeme. Je nezbytné, aby pojmu „otevřená data“ rozuměli stejné ti, kdo data publikují, i ti, kdo s nimi pracují.
- III. Chceme, aby publikování otevřených dat bylo víc než jen formálním splněním povinnosti. Víme, o jaké informace je zájem, a pomáháme institucím veřejné správy při volbě a zpřístupnění společensky a ekonomicky nejzajímavějších dat.
- IV. Chceme, aby poskytovatelé a uživatelé otevřených dat o sobě navzájem věděli a aktivně spolupracovali. Zájemců o informace veřejné správy je mnoho. Hodně je také zástupců úřadů, kteří vnímají poskytování informací jako součást svého poslání.

Tento manifest vychází z iniciativy Fóra pro otevřená data - společné diskusní a odborné platformy Fondu Otakara Motejla, Fakulty informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze a Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Fórum vzniklo s cílem zakotvit formát otevřených dat v našem státě, ve veřejné správě. Pomáhají nám desítky lidí z firem, úřadů, univerzit i neziskovek.

VÍTE, ŽE...

... na 20. výroční **konference Forum 2000 s názvem „Odvaha převzít odpovědnost“**, která se uskuteční ve dnech 16.–19. října 2016 v Praze a v dalších středoevropských městech, se můžete zaregistrovat na <http://www.forum2000.cz>

...**Nobelova cena za mír pro rok 2015 putovala do Tuniska**. Získaly ji čtyři organizace, které pomohly vybudovat demokracii v zemi po takzvané Jasmínové revoluci v roce 2011. Norský Nobelův výbor cenu Tunisánům udělil za „jejich rozhodující příspěvek k budování pluralitní demokracie v Tunisku“. Vítězství Tunisánů je velkým překvapením.

...**nadační fond Harmonie** navazuje na světové hnutí El Sistema, které znevýhodněným dětem pomocí hudby pomáhá otevírat cestu ke vzdělání; <http://www.nfharmonie.cz>

Jitka Nováková

Z ČINNOSTI DEMOKRATICKÉHO KLUBU

Také v dalších měsících pokračovala pravidelná setkání členů a přátel Klubu k aktuálním politickým otázkám. V květnu Skauting jako světové hnutí

a Vojenské tábory nucených prací – PTP, v červnu Faktory procesu demokratizace v Evropě 20. století, v červenci Podnebí a jeho změny jako faktor vývoje společnosti, v srpnu Problémy Evropské unie. Nezapomínejte prosím, že své připomínky, poznatky i pochvaly k setkáním můžete vyjádřit přímo na webových stránkách Dk u každého setkání.

POZVÁNKA

na setkání dne 20. září 2016 (třetí úterý v měsíci) **v 17 hod. v Měšťanské besedě** v Praze (CEVRO Institut – vysoká škola), Jungmannova 17, Praha 1, místnost č. 206 (2. patro): Úvodní slovo na téma **Spravedlnost a lidská práva** připravil kolega Josef **Kandert**, sociální antropolog a vysokoškolský učitel. Pozvánky na tato setkání zasíláme pouze elektronicky. Pokud je nedostáváte, nemáme Vaši e-mailovou adresu. Můžete je najít také na webu Dk.

Oznámení pro členy Dk, kteří chtějí dostávat Dk-Dialog pouze elektronicky: prosím, oznamte nám své přání obratem na adresu dklub@volny.cz. Děkujeme.

Vydavatel: Demokratický klub, Františka Křížka 1, 170 00 Praha 7.

Telefonní číslo: 221 506 733 (též záznamník);

e-mail: dklub@volny.cz, webová stránka: <http://www.demokratickyklub.cz>

Demokratický klub můžete sledovat i na Facebooku a na Twitteru.

Bankovní spojení Demokratického klubu: Česká spořitelna, a.s., pobočka č. 01/103, Praha 1, Rytířská 29, číslo účtu 1923868339/0800

IBAN CZ 76 0800 0019 2386 8339 SWIFT GIBACZPX

Redakční rada: Zdeněk Kalvach (odpovědný redaktor), Radovan Jelínek, Josef Kandert, Jitka Nováková a Zdeněk Pavlík

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 2471/93 ze dne 20. 12. 1993. Registrováno Ministerstvem kultury ČR pod č. 6759.

Příspěvky jednotlivých autorů, členů i nečlenů Dk, nemusejí vyjadřovat názory Klubu. Tyto jsou vyjádřeny pouze v oficiálních (číslovaných) stanoviskách Demokratického klubu.